

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 21.9.2006
KOM(2006) 518 v konečnom znení

Návrh

ROZHODNUTIA RADY

**ktorým sa schvaľuje prístupenie Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu k
Dohovoru o fyzickej ochrane jadrových materiálov a jadrových zariadení**

(predložená Komisiou)

ODÔVODNENIE

1. ÚVOD

Dohovor o fyzickej ochrane jadrových materiálov (ďalej len „DFOJM“) bol podpísaný v roku 1980 pod záštitou Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE; International Atomic Energy Agency - IAEA) a vstúpil do platnosti v roku 1987. Stranami dohovoru DFOJM je 118 štátov a Európske spoločenstvo pre atómovú energiu (ďalej len „Euratom“)¹. Účastníkmi DFOJM sú všetky členské štáty Európskej únie.

V súlade s článkom 18 ods. 4 písm. a) DFOJM tento dohovor podpísalo spoločenstvo Euratom 13. júna 1980 a pristúpilo k nemu 6. októbra 1991.²

Cieľom dohovoru DFOJM je predovšetkým uplatňovať opatrenia fyzickej ochrany počas medzinárodnej prepravy jadrových materiálov.

V roku 1999 niekoľko krajín uviedlo, že dohovor DFOJM nie je dostatočne komplexný, a preto ho treba zrevidovať, najmä vzhľadom na skutočnosť, že sa v ňom nerozoberajú niektoré významné aspekty fyzickej ochrany. Nedostatky sa zistili aj v prípade ochrany materiálov pri vnútroštátnom použití, skladovaní a preprave. Okrem toho sa podľa zistení tento dohovor dostatočne nezaoberá ochranou jadrových zariadení proti úmyselným nezákonným činom. S cieľom reagovať na tieto podnety generálny riaditeľ Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE) zriadil v júni 2001 „otvorenú skupinu právnych a technických expertov zaoberajúcich sa prípravou návrhu zmien a doplnení DFOJM“, ktorej úlohou bolo prerokovať potrebu revízie dohovoru DFOJM.

O predmetných zmenách a doplneniach sa rokovalo na konferencii, ktorá sa uskutočnila v dňoch 4. až 8. júla 2005 vo Viedni v sídle ústredia agentúry MAAE. Účastníci konferencie 8. júla prijali uvedené zmeny a doplnenia DFOJM.

Rada svojím rozhodnutím z 28. júna 2005³ poverila Komisiu rokovaním o zmenách a doplneniach dohovoru DFOJM so zreteľom na záležitosti patriace do oblastí pôsobnosti Spoločenstva. Spoločenstvo Euratom sa preto v plnej miere zúčastnilo na konferencii o týchto zmenách a doplneniach. Za spoločenstvo Euratom podpísal zástupca Komisie 8. júla 2005 záverečný akt konferencie o zmenách a doplneniach dohovoru.

¹ Stav k 27. júnu 2006.

² Rozhodnutie Rady z 9. júna 1980, ktorým sa schvaľuje, aby Komisia uzatvorila Medzinárodný dohovor o fyzickej ochrane jadrového materiálu, Úradný vestník ES L 146, 17.6.1980 s. 41.

³ dok. 1024/05 ATO 62 CONOP 33 =C 438.

2. NAVRHOVANÉ ZMENY A DOPLNENIA DFOJM

Účelom zmien a doplnení DFOJM je významne zvýšiť jeho účinnosť, čo jasne vyplýva už z opisu cieľov uvedených v novom článku 1A dohovoru. „Cieľom tohto dohovoru je dosiahnuť a ďalej udržiavať svetovú úroveň účinnej fyzickej ochrany jadrového materiálu využívaného na mierové účely a jadrových zariadení využívaných na tieto účely; zabraňovať a čeliť nelegálnym činom v súvislosti s takýmto materiálom a zariadeniami v celosvetovom kontexte, a zároveň uľahčovať spoluprácu pri uskutočňovaní daných cieľov medzi štátmi, ktoré sú účastníkmi dohovoru.“

Predmetnými zmenami a doplneniami sa preto rozširuje doterajšia pôsobnosť dohovoru, ktorá sa týkala jadrového materiálu počas medzinárodnej prepravy tak, aby sa vzťahovala aj na jadrový materiál nachádzajúci sa na území v rámci štátnych hraníc, počas svojho využívania, prepravy či skladovania.

Okrem toho sa zmenený a doplnený DFOJM v záujme dosiahnutia všestrannejšej ochrany jadrových materiálov týka nielen uvedených materiálov, ale aj príslušných jadrových zariadení. Z tohto dôvodu bol DFOJM premenovaný na *Dohovor o fyzickej ochrane jadrových materiálov a jadrových zariadení*.

V zmenenom a doplnenom DFOJM sa uvádza podrobný opis pojmu „jadrové zariadenie“: zaradenie, v ktorom sa jadrový materiál vyrába, spracúva, využíva, manipuluje sa s ním, skladuje sa alebo sa likviduje v prípade, že by poškodenie alebo zásah do takéhoto zariadenia mohli viesť k značnému úniku žiarenia alebo rádioaktívnych látok. K takémuto zariadeniu patria aj príslušné budovy a vybavenie, z ktorých by v prípade zásahu do nich mohlo dôjsť k úniku žiarenia lebo rádioaktívnej látky (článok 1 písm. d)).

V novom znení sa zároveň vyžaduje zavedenie primeraného režimu fyzickej ochrany (článok 2A ods. 1), právnych a regulačných rámcov (článok 2A ods. 2 písm. a)) a ustanovenie príslušných orgánov zodpovedných za ich implementáciu (článok 2A ods. 2 písm. b)).

Okrem toho sa v ňom uvádza 12 „základných zásad fyzickej ochrany jadrových materiálov a jadrových zariadení,“ ktoré sú účastnícke štáty dohovoru povinné uplatňovať (článok 2A ods.3).

Zmenený a doplnený dohovor má priamy vplyv na bezpečnostný režim podľa jeho definície v kapitole VII Zmluvy o Euratome.⁴ Predovšetkým treba zdôrazniť vyhlásenie týkajúce sa zodpovednosti za zavedenie, implementáciu a udržiavanie režimu fyzickej ochrany (zásada A); zabezpečenie rozšírenia primeranej ochrany jadrového materiálu aj na medzinárodnú prepravu takéhoto materiálu až po prípadné náležité prenesenie zodpovednosti na ďalší štát (zásada B); zavedenie a udržiavanie právneho a regulačného rámca riadenia fyzickej kontroly (zásada C); vytvorenie alebo ustanovenie príslušného orgánu zodpovedného za implementáciu právneho a regulačného rámca (zásada D); jasné vymedzenie oblastí zodpovednosti v záujme implementácie rôznych prvkov fyzickej ochrany v rámci štátu (zásada E) a zavedenie

⁴ Články 77-85 Zmluvy o Euratome.

pohotovostných (núdzových) plánov na zabezpečenie reakcie v prípade nepovoleného presunu jadrového materiálu alebo sabotáže jadrových zariadení alebo jadrového materiálu či pri pokuse o takýto čin, ktoré by mali všetci držiteľia licencie a príslušné orgány primerane uplatňovať (zásada K).

V zmenenom a doplnenom DFOJM sa okrem toho od účastníckych štátov osobitne vyžaduje ochrana proti krádeži, pašovaniu a sabotáži (článok 2A ods. 1).

Uvádzajú sa v ňom aj ustanovenia týkajúce sa rozšírenej spolupráce medzi dvoma či viacerými štátmi a medzinárodnej spolupráce súvisiacej s rýchlymi opatreniami zameranými na vypátranie a znovunadobudnutie odcudzeného, prípadne pašovaného jadrového materiálu, na zmiernenie následkov žiarenia v dôsledku sabotáže a na prevenciu súvisiacej kriminality, ako aj boj proti nej (článok 5).

Ďalšou kľúčovou zmenou a doplnením je nové ustanovenie dohovoru, v ktorom sa vyžaduje, aby „jednotlivé účastnícke štáty posudzovali úmyselné spáchanie rôznych činov, ohrozovania či pokusov o takéto činy ako stíhateľný trestný čin v zmysle svojich vnútroštátnych právnych predpisov“ (článok 7 ods. 1).

3. ÚLOHA A PRÁVOMOCI SPOLOČENSTVA EURATOM A ČLENSKÝCH ŠTÁTOV V RÁMCI DOHOVORU

V článku 101 ods. 1 Zmluvy o Euratome sa predpokladá, že „Spoločenstvo môže v rámci svojich právomocí a jurisdikcie vstupovať do záväzkov uzatváraním dohôd... s ... medzinárodnou organizáciou...“.

Súdny dvor v roku 1978 potvrdil úlohu a právomoci spoločenstva Euratom v rámci DFOJM⁵:

„... v článku 2 písm. e) (Zmluvy o Euratome) sa od Spoločenstva vyžaduje, aby vhodným dozorom zaručilo, že jadrové materiály sa nepoužívajú na iné účely ako tie, na ktoré sú určené bez rozdielneho prihliadania na charakter takéhoto neoprávneného používania a okolnosti, za ktorých k nemu došlo. Okrem toho je Spoločenstvo povinné zabezpečiť širšie vymedzenie pojmu “záruky,” ktorý sa uvádza v Zmluve na vyjadrenie ustanovení kapitoly VII, ako obyčajné nahradenie odlišného účelu použitia za účel deklarovaný používateľom jadrových materiálov. V zmluve sa uvádzajú všetky predpokladané nepovolené použitia jadrových materiálov, ktoré so sebou nesú bezpečnostné riziko, t. j. nebezpečenstvo ohrozenia životných záujmov verejnosti a štátu. V tejto súvislosti nemožno pochybovať o dostatočnej komplexnosti pojmu “záruky“ v zmysle tejto zmluvy, ku ktorému patria aj opatrenia fyzickej ochrany.“

⁵ Rozhodnutie Súdneho dvora zo 14. novembra 1978; Rozhodnutie 1/78; Rozhodnutie v zmysle tretieho odseku článku 103 Zmluvy o ESAE, ECR 1978, s. 2151, najmä § 21, § 34 a prvá výroková časť tohto rozhodnutia.

Súdny dvor dospel k záveru, že „účasť členských štátov na dohovore DFOJM je zlučiteľná s ustanoveniami Zmluvy o Euratome iba za predpokladu, že pokiaľ ide o vlastné právomoci a jurisdikciu Spoločenstva, je tento subjekt účastníkom DFOJM za rovnakých podmienok ako členské štáty.“ Zároveň konštatoval, že niektoré záväzky vyplývajúce z dohovoru DFOJM týkajúce sa Spoločenstva možno uskutočniť len na základe úzkej spolupráce medzi Spoločenstvom a členskými štátmi, a to ako v rámci rokovacieho a uzatváracieho procesu, tak aj pri plnení prijatých záväzkov.

S prihliadnutím na modernizačný prístup, ktorý je všeobecným cieľom zmeny a doplnenia DFOJM v záujme lepšej reakcie na nové ohrozenia a vyššej jadrovej bezpečnosti prostredníctvom boja proti páchatelom krádeží jadrových materiálov, účastníkom jadrovej sabotáže či dokonca teroristom a prevencie takejto kriminality, je nutné vykladať závery Súdneho dvora vzhľadom na nové súvislosti, v dôsledku čoho bude potrebné primerane prispôbiť aj rozsah uplatňovania tohto dohovoru v rámci Euratomu. V analógii k nedávnym rozhodnutiam Súdneho dvora⁶ v súvislosti s ochranou životného prostredia nemožno z právomoci spoločenstva Euratom vylúčiť *per se* požiadavku zaviesť sankcie zo strany členských štátov. V tomto rozhodnutí Súdny dvor potvrdil, že v právomoci Spoločenstva je v zásade od členských štátov vyžadovať uloženie trestných sankcií v súvislosti s ochranou základných cieľov Spoločenstva.

Spoločným základom je skutočnosť, že fyzická ochrana jadrových materiálov predstavuje jeden zo základných cieľov Spoločenstva v zmysle komplexného systému právne záväzných a vykonateľných záruk spoločenstva Euratom.

V tejto súvislosti sa v článku 2 písm. e) Zmluvy o Euratome uvádza, že úlohou Spoločenstva je „...zaručiť, aby sa jadrové materiály nepoužívali na iné účely ako tie, na ktoré sú určené.“

Preto by v záujme zabezpečenia vysokej úrovne záruk mohla pre spoločenstvo Euratom vyplývať potreba prijať opatrenia týkajúce sa trestného práva členských štátov.

Z tohto dôvodu sa dôležité zmeny a doplnenia v článku 7 ods. 1 dohovoru, ktoré sa týkajú sa požiadavky, aby „jednotlivé účastnícke štáty posudzovali úmyselné spáchanie rôznych činov, ohrozovania či pokusov o takéto činy ako stíhateľný trestný čin v zmysle svojich vnútroštátnych právnych predpisov“, nevyklúčujú *per se* vzhľadom na ich uplatňovanie aj v prípade spoločenstva Euratom.

Je nutné, aby Komisia pri pristupovaní k DFOJM oznámila depozitárovi formou vyhlásenia v mene Spoločenstva, ktoré články sa na ňu nevzťahujú, tak ako sa to vyžaduje v článku 18 ods. 4 písm. c) od regionálnej organizácie integračného alebo iného charakteru pristupujúcej k DFOJM.

⁶ Rozhodnutie Súdneho dvora v prípade C-176/03 z 13. septembra 2005, Komisia Európskych spoločenstiev v. Rada Európskej únie, najmä § 47 a §48.

S prihliadnutím na uvedené usmernenia Súdneho dvora sa vo vyhlásení uvedie, že na rozdiel od jednotlivých členských štátov sa na Spoločenstvo nevzťahujú články 8 až 13⁷.

4. ZÁVERY

Vzhľadom na uvedené navrhnuté zmeny a doplnenia DFOJM a citované rozhodnutia Súdneho dvora je nevyhnutné, aby sa Spoločenstvo naďalej v plnej miere zúčastňovalo na DFOJM, a to predovšetkým v záujme zabezpečenia kompatibility medzi uplatňovaním predmetného dohovoru a Zmluvy o Euratome a jej sekundárnej legislatívy.

Preto Komisia navrhuje Rade, aby v súlade s článkom 101 ods. 2 Zmluvy o Euratome prijala pripojené rozhodnutie, ktorým sa schvaľuje uzatvorenie dohovoru zo strany Komisie.

⁷

V článkoch 8 až 13 DFOJM sa uvádza definícia právnych režimov v prípade trestných činov, stíhania a vydávania páchatel'ov a súvisiacich otázok.

ROZHODNUTIA RADY

ktorým sa schvaľuje prístupenie Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu k Dohovoru o fyzickej ochrane jadrových materiálov a jadrových zariadení

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu a najmä na druhý odsek jej článku 101,

so zreteľom na návrh Komisie⁸,

keďže:

- (1) V článku 2 e) Zmluvy o Euratome sa od Spoločenstva vyžaduje, aby vhodným dozorom zaručilo, že jadrové materiály sa nepoužívajú na iné účely ako tie, na ktoré sú určené.
- (2) Dohovor o fyzickej ochrane jadrových materiálov (DFOJM) bol podpísaný v roku 1979 a vstúpil do platnosti v roku 1987. Účastníkmi DFOJM je 118 štátov a Európske spoločenstvo pre atómovú energiu⁹. Zúčastnenými stranami tohto dohovoru sú všetky členské štáty EÚ.
- (3) Pod záštitou agentúry MAAE sa 4. júla 2005 uskutočnila konferencia o predmetných zmenách a doplneniach DFOJM v súlade s článkom 20 DFOJM. Európska Komisia podpísala 8. júla 2005 v mene Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu záverečný akt týkajúci sa zmien a doplnení Dohovoru o fyzickej ochrane jadrových materiálov.
- (4) V prípade, že k dohovoru pristupuje „regionálna organizácia integračného alebo iného charakteru,“ je povinná depozitárovi oznámiť formou vyhlásenia, ktoré štáty sú jej členmi, a ktoré články dohovoru sa na ňu nevzťahujú, v súlade s článkom 18 uvedeného dohovoru.
- (5) Súdny dvor¹⁰ rozhodol, že účasť členských štátov na DFOJM je zlučiteľná s ustanoveniami Zmluvy o Euratome iba za predpokladu, že pokiaľ ide o vlastné právomoci a jurisdikciu Spoločenstva, je tento subjekt účastníkom DFOJM za rovnakých podmienok ako členské štáty. Okrem toho uviedol, že niektoré záväzky vyplývajúce z DFOJM týkajúce sa Spoločenstva možno uskutočniť len v úzkej

⁸ Ú. v. ES C [...], [...], s. [...].

⁹ Stav k 27. júnu 2006.

¹⁰ Rozhodnutie Súdneho dvora zo 14. novembra 1978; Rozhodnutie 1/78; Rozhodnutie v zmysle tretieho odseku článku 103 Zmluvy o ESAE, ECR 1978, s. 2151, predovšetkým prvá výroková časť tohto rozhodnutia a § 34.

spolupráci medzi Spoločenstvom a členskými štátmi, a to ako v rámci rokovacieho a uzatváracieho procesu, tak aj pri plnení prijatých záväzkov.

- (6) Súdny dvor¹¹ zároveň potvrdil, že v článku 2 písm. e) Zmluvy o Euratome sa od Spoločenstva vyžaduje, aby vhodným dozorom zaručilo, že jadrové materiály sa nepoužívajú na iné účely ako tie, na ktoré sú určené, bez rozdielneho prihliadania na charakter takéhoto neoprávneného používania a okolnosti, za ktorých k nemu došlo. Zároveň je podľa tohto článku Spoločenstvo povinné zabezpečiť širšie vymedzenie pojmu “záruky,” ktorý sa uvádza v Zmluve na vyjadrenie ustanovení kapitoly VII, ako obvyčajné nahradenie odlišného účelu použitia za účel deklarovanej používateľom jadrových materiálov.
- (7) Vzhľadom na uvedené skutočnosti by sa malo schváliť pristúpenie Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu k zmenenému a doplnenému Dohovoru o fyzickej ochrane jadrových materiálov a jadrových zariadení,

ROZHODLA TAKTO:

Jediný článok

Týmto sa schvaľuje pristúpenie Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu k Dohovoru o fyzickej ochrane jadrových materiálov a jadrových zariadení, zmenenému a doplnenému záverečným aktom podpísaným 8. júla 2005.

K tomuto rozhodnutiu je pripojený text zmeneného a doplneného dohovoru a vyhlásenie spoločenstva Euratom podľa ustanovení článku 18 ods. 4.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*

¹¹ idem, § 21

PRÍLOHA

Vyhlasenie Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu podľa ustanovení článku 18 ods. 4 dohovoru

V súčasnosti sú členmi Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu tieto štáty: Belgické kráľovstvo, Česká republika, Dánske kráľovstvo, Spolková republika Nemecko, Estónska republika, Helénska republika, Španielske kráľovstvo, Francúzska republika, Írsko, Talianska republika, Cyperská republika, Lotyšská republika, Litovská republika, Luxemburské veľkoveľkovoľvodstvo, Maďarská republika, Maltská republika, Holandské kráľovstvo, Rakúska republika, Poľská republika, Portugalská republika, Slovinská republika, Slovenská republika, Fínska republika, Švédske kráľovstvo, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska.

Spoločenstvo vyhlasuje, že sa naň nevzťahujú články 8 až 13 Dohovoru o fyzickej ochrane jadrových materiálov a jadrových zariadení.